

פערים בין יהודים לערבים בישראל בבריאות הנפשית ובשימוש בשירותי בריאות הנפש

ניתוח משני של נתונים מן הסבב ה-14 של סקר "דעת הציבור על רמת השירות במערכת הבריאות ועל תפקודה"

שרביט פיאלקו, ד"ר מיכל לרון וינאי גורליק

מאיירס ג'וינט
ברוקדייל

שיטת המחקר

ניתוח משני של נתונים מן הסבב ה-14 של סקר "דעת הציבור על רמת השירות במערכת הבריאות ועל תפקודה", שנערך במלחמת חרבות ברזל (יוני-דצמבר 2024) בקרב מדגם ארצי מייצג של בני 22+ ($N = 2,558$). מודלים רב-משתניים תוקנו לפי גיל, מגדר, הכנסה ואזור מגורים. נבדק המונח "אינטראקציה" בין אתניות ערבית להכנסה נמוכה.

מטרות

לעדכן את הידע על הפער בין יהודים לערבים במצב הנפשי, בתחושת המצוקה ובשיעור הפנייה לעזרה, ולבחון את התרומה המשותפת של אתניות ערבית ועוני לפערים אלו כדי ליצור בסיס לקביעת מדיניות מבוססת ראיות.

רקע

פער בין יהודים לערבים בישראל במדדי בריאות הנפש ובשיעורי הפנייה לעזרה נפשית מתועד היטב ונובע בן היתר ממחסומים מערכתיים ומרמת העוני בקרב הערבים. ההקשר הפוליטי-חברתי, ובפרט מלחמת "חרבות ברזל", מדגיש את הצורך בעדכון הידע.

תקופת איסוף הנתונים

הסבב ה-14 בסקר נערך במלחמת חרבות ברזל באמצעות סקר טלפוני בעברית, בערבית וברוסית.

שיעור ההיענות היה 36%

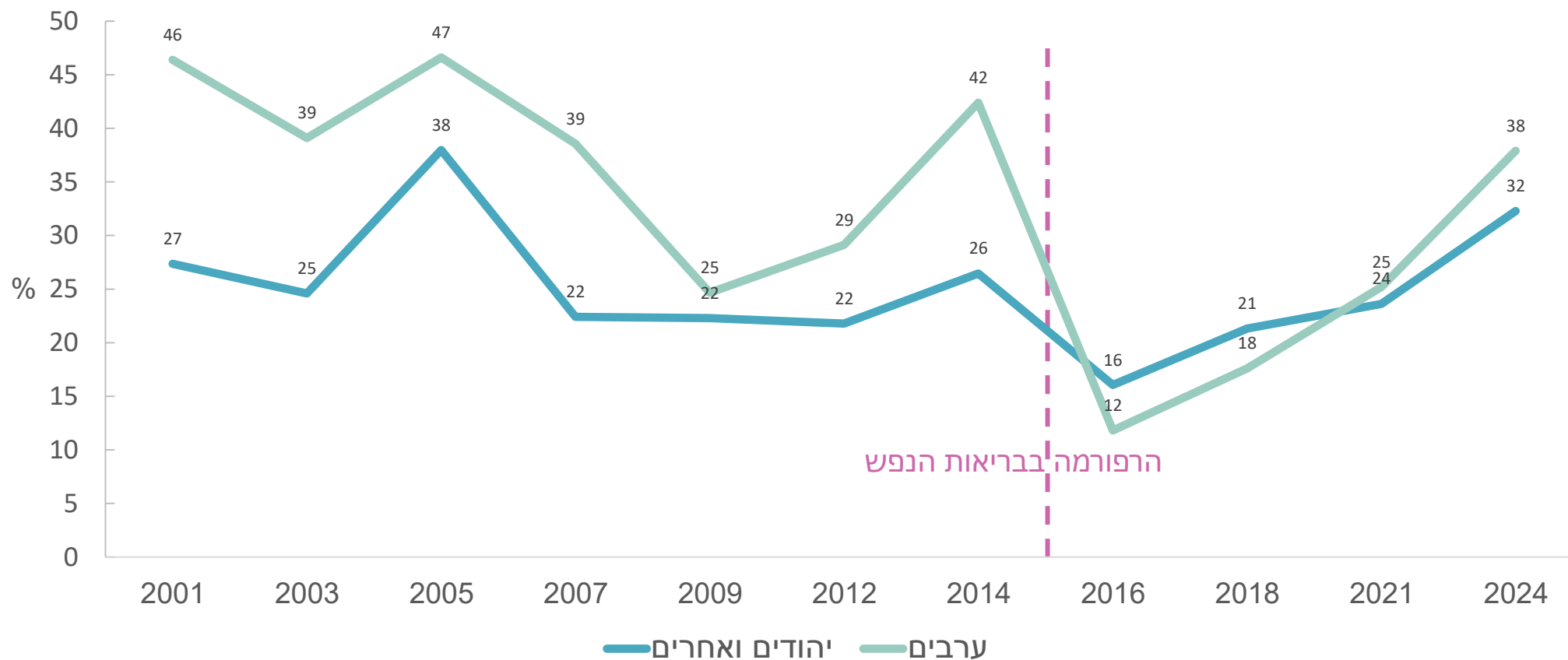
מאפייני המדגם קרובים למאפייני האוכלוסייה. כדי להגיע לייצוג מדויק של המדגם לאוכלוסייה הכללית, בתום איסוף הנתונים שוקלל המדגם לפי ההתפלגות הצולבת בין קופת חולים, מגדר, גיל וקבוצת אוכלוסייה.

ממצאים

חוו מצוקה נפשית[^] בשנה שקדמה לסקר, לפי שנה וקבוצת אוכלוסייה (באחוזים)

[^] מצוקה נפשית שהתקשו להתמודד איתה בעצמם כגון מתח רב, חרדה או דיכאון

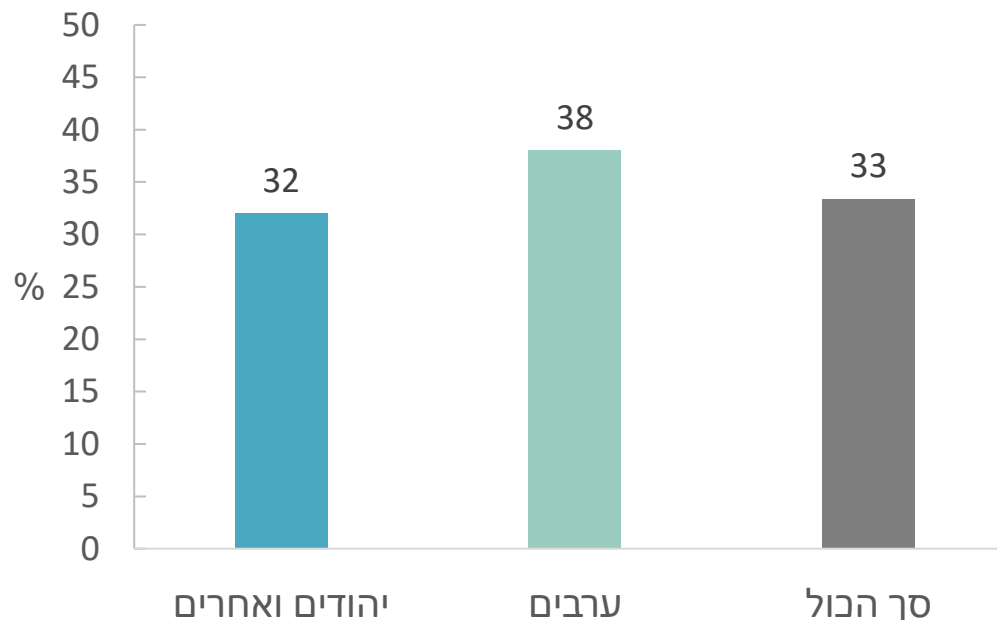
ערבים דיווחו יותר מיהודים* על תחושת מצוקה נפשית^, אך היא קשורה למאפייני רקע אחרים יותר מאשר להשתייכות אתנית

ממצאים מניתוח רב-משתני

Sig.	95% C.I. for EXP(B)	Exp(B)	
0.806	0.75-1.44	1.04	ערבים
0.008	1.13-2.18	1.57	חמישון תחתון**
0.418	0.73-2.13	1.25	ערבים\הכנסה נמוכה
0.000	1.63-2.42	1.98	נשים**
0.748	0.83-1.3	1.04	64-45
0.147	0.63-1.07	0.82	+65
0.029	1.03-1.81	1.37	מחוז דרום*
0.210	0.9-1.6	1.20	מחוז צפון
0.000		0.31	Constant

ערבים לעומת יהודים, חמישון תחתון לעומת חמישונים 2-5, נשים לעומת גברים, בני 64-45 / +65 לעומת בני 22-44, מחוז דרום / צפון לעומת שאר המחוזות

חוו מצוקה נפשית^ בשנה שקדמה לסקר, לפי קבוצת אוכלוסייה* (באחוזים)

^ מצוקה נפשית שהתקשו להתמודד איתה בעצמם כגון מתח רב, חרדה או דיכאון בשנה שקדמה לסקר

** $p < .01$
* $p < .05$

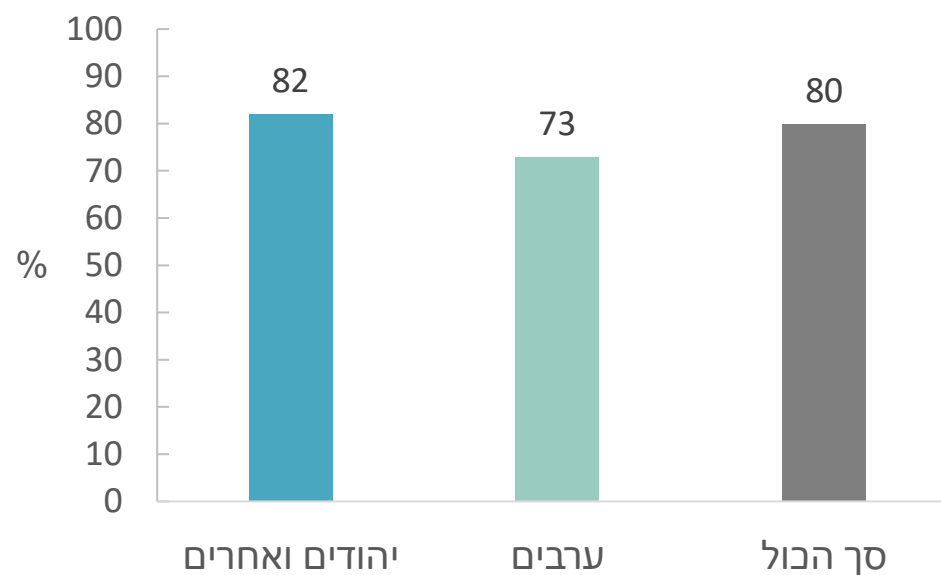
ערבים דיווחו פחות מיהודים** על תחושת מצוקה נפשית בשל המלחמה, אך מצוקתם קשורה למאפייני רקע אחרים יותר מאשר להשתייכות אתנית

ממצאים מניתוח רב-משתני

Sig.	95% C.I. for EXP(B)	Exp(B)	
0.130	0.32-1.16	0.61	ערבים
0.163	0.36-1.19	0.65	חמישון תחתון
0.899	0.37-2.4	0.94	ערבים\הכנסה נמוכה
0.295	0.83-1.86	1.24	נשים
0.493	0.75-1.84	1.17	64-45
0.932	0.57-1.67	0.98	+65
0.001	1.71-7.17	3.50	מחוז דרום**
0.086	0.93-2.88	1.64	מחוז צפון
0.000		3.20	Constant

ערבים לעומת יהודים, חמישון תחתון לעומת חמישונים 2-5, נשים לעומת גברים, בני 64-45 / +65 לעומת בני 22-44, מחוז דרום / צפון לעומת שאר המחוזות

דיווחו על מצוקה נפשית בשל המלחמה מקרב מי שחוו מצוקה נפשית, לפי קבוצת אוכלוסייה** (באחוזים)

** $p < .01$
* $p < .05$

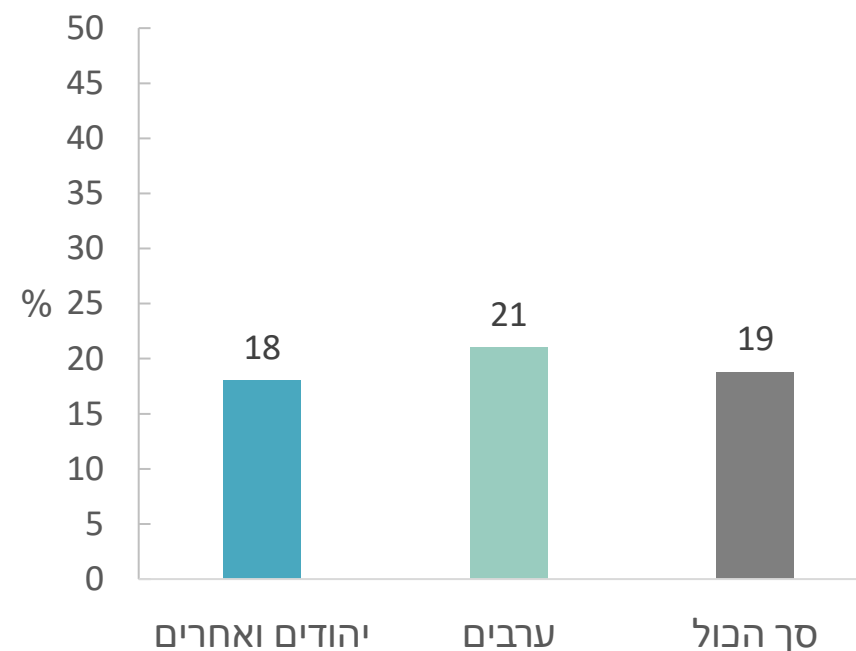
ערבים ויהודים פנו בשיעור דומה לקופת חולים לעזרה מקצועית בשל תחושת מצוקה נפשית

ממצאים מניתוח רב-משתני

Sig.	95% C.I. for EXP(B)	Exp(B)	
0.504	0.36-1.66	0.77	ערבים
0.008	1.22-3.74	2.14	חמישון תחתון**
0.513	0.51-3.86	1.40	ערבים\הכנסה נמוכה
0.445	0.77-1.81	1.18	נשים
0.080	0.95-2.41	1.52	64-45
0.019	1.11-3.17	1.87	+65*
0.942	0.56-1.72	0.98	מחוז דרום
0.840	0.6-1.86	1.06	מחוז צפון
0.000		0.14	Constant

ערבים לעומת יהודים, חמישון תחתון לעומת חמישונים 2-5, נשים לעומת גברים, בני 64-45 / +65 לעומת בני 22-44, מחוז דרום / צפון לעומת שאר המחוזות

קיבלו עזרה מקופת החולים מקרב מי שחוו מצוקה נפשית, לפי קבוצת אוכלוסייה (באחוזים)

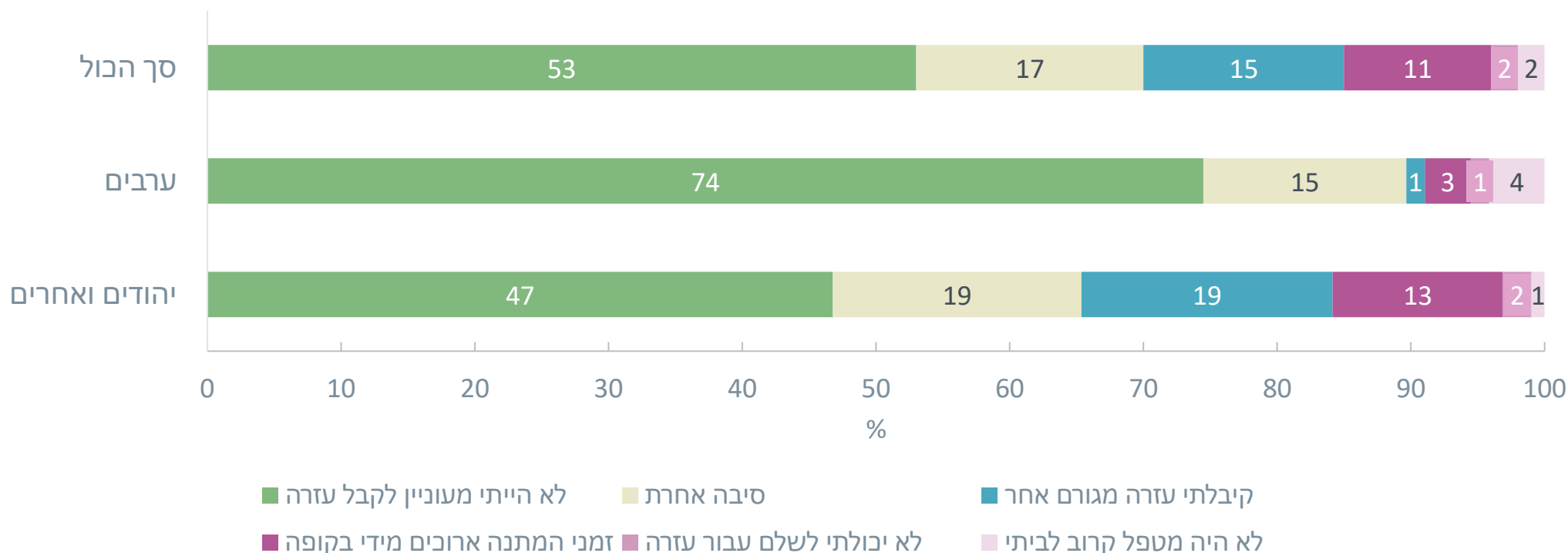
88% ממי שקיבלו עזרה מקצועית בקופת החולים היו מרוצים ממנה בלי הבדל בין יהודים לערבים

** $p < .01$
* $p < .05$

19% מן היהודים לעומת 1% בלבד מן הערבים שחוו מצוקה נפשית ולא פנו לקופת החולים קיבלו עזרה מגורמים אחרים

סיבה עיקרית לאי-קבלת עזרה מקופת החולים בקרב מי שחוו מצוקה נפשית, לפי קבוצת אוכלוסייה** (באחוזים)

** $p < .01$

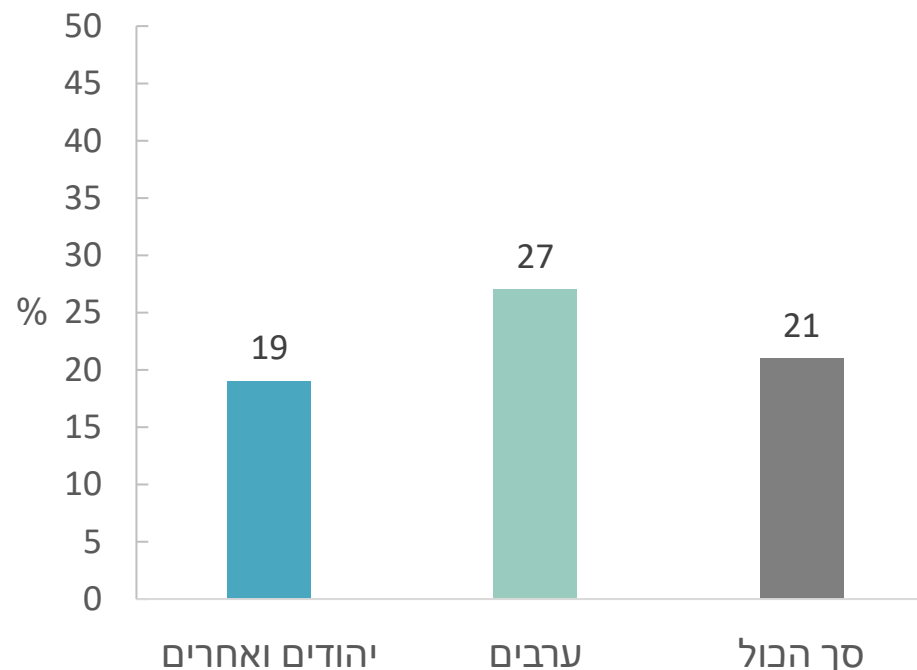
ערבים דיווחו יותר מיהודים ** על מצב בריאות נפשי-רגשי כללי שאינו טוב[^], הממצאים נשמרים בפיקוח על מאפייני רקע נוספים*

ממצאים מניתוח רב-משתני

Sig.	95% C.I. for EXP(B)	Exp(B)	
0.022	1.06-2.19	1.53	ערבים*
0.000	1.69-3.44	2.41	חמישון תחתון**
0.236	0.4-1.25	0.71	ערבים\הכנסה נמוכה
0.003	1.12-1.79	1.42	נשים**
0.000	1.31-2.22	1.71	64-45**
0.117	0.94-1.75	1.28	+65
0.009	1.11-2.08	1.52	מחוז דרום**
0.122	0.93-1.78	1.29	מחוז צפון
0.000		0.13	Constant

ערבים לעומת יהודים, חמישון תחתון לעומת חמישונים 2-5, נשים לעומת גברים, בני 64-45 / +65 לעומת בני 22-44, מחוז דרום / צפון לעומת שאר המחוזות

דיווחו על מצב בריאות נפשי-רגשי כללי שאינו טוב, לפי קבוצת אוכלוסייה** (באחוזים)

[^] אפשרויות המענה בשאלון היו: "טוב מאוד", "טוב", "בינוני", "לא טוב" ו-"גרוע". המדדים המוצגים כוללים את שלוש הקטגוריות האחרונות

** $p < .01$
* $p < .05$

מסקנות והמלצות

מסקנות והמלצות

- ערבים נוטים לדווח יותר מיהודים על מצב נפשי-רגשי כללי שאינו טוב, אך מצוקות נפשיות עיתיות שלהם קשורות יותר למאפייני רקע אחרים.
- לא זוהה חיסרון נוסף לערבים עניים לעומת יהודים עניים או ערבים שאינם עניים^א במודלים רב-משתניים שנבחנו.
- רק כחמישית מן החווים מצוקה נפשית פנו לקבלת עזרה מקצועית מקופת החולים.
- שיעור זניח מן הערבים שלא פנו לקבלת עזרה מקופת החולים נעזרו בגורמים אחרים לעומת שיעור ניכר מן היהודים.
- ייתכן שהרפורמה בבריאות הנפש בשנת 2015 סייעה בצמצום הפערים, אך התרחבות הפערים בעת הנוכחית מצריכה פיתוח מענים מותאמי-תרבות בצד שינויים מבניים, חיזוק תשתיות ושיפור נגישות.

^א האינטראקציה בין אתניות ערבית להכנסה נמוכה אינה מובהקת בכל המודלים

Background & Objectives

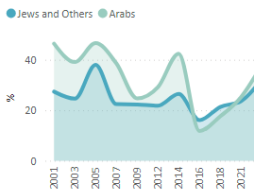
Well-documented disparities between Jews and Arabs in Israel in mental health and help-seeking behaviors are driven by structural barriers and poverty. In the context of the Israel-Hamas war, this study updates knowledge and examines the combined contribution of Arab ethnicity and poverty to inform evidence-based policy making.

Method

Secondary analysis of the 14th round of the 'Population Survey on the Level of Service and Healthcare System Performance' conducted during the Israel-Hamas war (June-December 2024) among a nationally representative sample of adults aged 22+ in Israel (N = 2,558)

Bivariate Analysis Findings

Emotional Distress, by year and population group, (%)

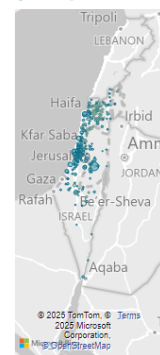
Poor mental health status (in general)**
Jews and others: 19% | Arabs: 27%
Emotional distress**
Jews and others: 32% | Arabs: 38%
War-related emotional distress
Jews and others: 27% | Arabs: 28%
Distressed who sought help from HPs**
Jews and others: 18% | Arabs: 21%
Distressed who sought alternative care**
Jews and others: 19% | Arabs: 14%

Demographics

Share in Israel's 22+ population
Jews and others: 80% | Arabs: 20%
Aged 65 and over
Jews and others: 24% | Arabs: 10%
Low-income individuals
Jews and others: 12% | Arabs: 57%

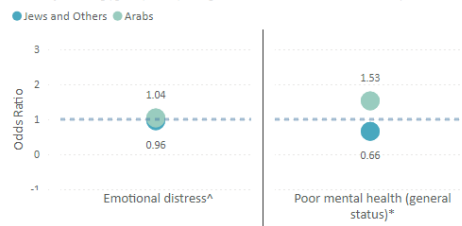
Place of Residence

Jewish Arab

Multivariate Analysis Findings

Models adjusted for age, gender, income, and region. *interaction* tested effect of Arab ethnicity & low income

**p < .01, *p < .05

Conclusions & Recommendations

Arabs are more likely to report poor mental health, although distress is more strongly linked to other background factors. No added disadvantage was found for Arabs in poverty versus Jews in poverty or non-poor Arabs. Help-seeking behavior is lower among Arabs, especially outside public health plans (HPs). The 2015 mental health reform may have narrowed gaps, however widening disparities since then call for culturally adapted care, structural reforms, and improved access.

أسلوب البحث

أجري تحليل فرعي لبيانات الجولة الرابعة عشرة من استطلاع "أزي الجمهور" بمستوى الخدمات في الجهاز الصحي وأدائه، الذي أجري خلال حرب "السيف الحديدية" (حزيران-كانون الأول 2024) على مجموعة من السكان من كل أنحاء البلاد، أبلغ عدد أفرادها 2,558.

الخلفية والأهداف

الفجوات بين اليهود والعرب في إسرائيل في مجال الصحة النفسية والتوجه للطلب المساعدة مؤلفة، وتتأثر بعوامل بيئية والثقافة في سياق حرب "السيف الحديدية". يسعى البحث الحالي إلى تحديث المعلومات حول هذه الفجوات، وفحص المساهمة المشتركة للانتماء الإثني والعربي والفقير في نشوئها، وذلك بهدف وضع سياسات مبنية على الأدلة.

الخصائص الديموغرافية

نسبة السكان بعمر 22+ في إسرائيل
يهود وغيرهم: 80% | عرب: 20%
شريحة 65+
الشخص من عمر 65 فما فوق
يهود وغيرهم: 24% | عرب: 10%
أصحاب الدخل المنخفض
يهود وغيرهم: 12% | عرب: 57%

بلد السكن

عربي يهودي

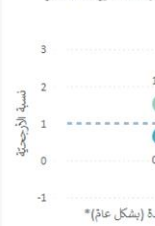

نتائج من تحليل لثاني المتغيرات

حالة نفسية غير جيدة (بشكل عام)**
يهود وغيرهم: 19% | 27%
ضائقة نفسية**
يهود وغيرهم: 32% | 38%
ضائقة نفسية مرتبطة بالحرب
يهود وغيرهم: 27% | 28%
الذين طلب المساعدة من صناديق المرضى**
يهود وغيرهم: 18% | 21%
الذين طلب المساعدة من جهة أخرى***
يهود وغيرهم: 19% | 14%

نتائج من تحليل متعدد المتغيرات

تم ضبط النماذج متعددة المتغيرات للعمر والجنس والدخل ومنطقة السكن، كما تم فحص "التفاعل" بين الانتماء العرقي والدخل المتكامل

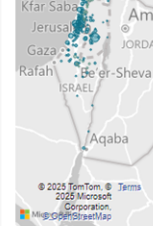
**p < .01, *p < .05

مما يفسر ديموغرافيا

يشير باحتمالية 22+ في إسرائيل
يهود وأخرى: 80% | عرب: 20%
عمر 65+
يهود وأخرى: 24% | عرب: 10%
عمر الدخل المنخفض
يهود وأخرى: 12% | عرب: 57%

مما يفسر ديموغرافيا

يشير باحتمالية 22+ في إسرائيل
يهود وأخرى: 80% | عرب: 20%
عمر 65+
يهود وأخرى: 24% | عرب: 10%
عمر الدخل المنخفض
يهود وأخرى: 12% | عرب: 57%

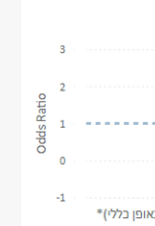
**p < .01, *p < .05

مما يفسر ديموغرافيا

يشير باحتمالية 22+ في إسرائيل
يهود وأخرى: 80% | عرب: 20%
عمر 65+
يهود وأخرى: 24% | عرب: 10%
عمر الدخل المنخفض
يهود وأخرى: 12% | عرب: 57%

مما يفسر ديموغرافيا

يشير باحتمالية 22+ في إسرائيل
يهود وأخرى: 80% | عرب: 20%
عمر 65+
يهود وأخرى: 24% | عرب: 10%
عمر الدخل المنخفض
يهود وأخرى: 12% | عرب: 57%

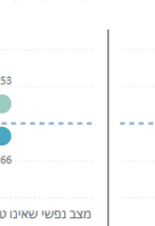
**p < .01, *p < .05

مما يفسر ديموغرافيا

يشير باحتمالية 22+ في إسرائيل
يهود وأخرى: 80% | عرب: 20%
عمر 65+
يهود وأخرى: 24% | عرب: 10%
عمر الدخل المنخفض
يهود وأخرى: 12% | عرب: 57%

مما يفسر ديموغرافيا

يشير باحتمالية 22+ في إسرائيل
يهود وأخرى: 80% | عرب: 20%
عمر 65+
يهود وأخرى: 24% | عرب: 10%
عمر الدخل المنخفض
يهود وأخرى: 12% | عرب: 57%

**p < .01, *p < .05

סרקו למעבר לפוסטר BI אינטראקטיבי המציג את עיקרי המחקר בעברית, ערבית ואנגלית

שרביט פיאלקו
Sharvitfi@jdc.org
ד"ר מיכל לרון
MichalLa@jdc.org
ינאי גורליק
YanayGo@jdc.org

